

بسمه تعالی

خلاصه گزارش راهبردی پیرامون تحرکات دستگاه اطلاعاتی عربستان

مقدمه:

رسانه‌های سعودی با اعلام خبر تأسیس سازمان اطلاعات کشور متن حکمی را به نقل از بن سلمان منتشر کردند. در متن این حکم آمده عبدالعزیز الهویرینی به‌عنوان رئیس این سازمان با رتبه وزیری منصوب شده و مستقیماً مسئولیت این سازمان را بر عهده دارد. این سازمان به‌صورت مستقیم با پادشاه در ارتباط است و عالی‌ترین نهاد اطلاعاتی عربستان سعودی محسوب می‌شود.

دستگاه جدید از مدیریت آگاهی کل، نیروهای ویژه امنیت، نیروهای ویژه وضعیت فوق‌العاده، نیروی هوایی امنیتی، اداره کل امور فنی، مرکز اطلاعات ملی و هر سازمانی که فعالیتش با این دستگاه مرتبط است، تشکیل می‌شود. مبارزه با تروریسم و منابع مالی آن‌هم زیر نظر این دستگاه قرار می‌گیرد.

متن گزارش:

دستگاه اطلاعاتی عربستان به‌یک‌باره تغییر کرد و در ساختاری جدید با عنوان «سازمان اطلاعات کشور» در قالب «هماهنگ‌سازی»، «تجمیع نهادهای اطلاعاتی» و نیز «بهسازی اطلاعاتی» اعلام موجودیت کرد. پیش‌ازاین نهادهای مختلفی در عربستان مسئولیت اطلاعات و جاسوسی و همچنین ضد جاسوسی را بر عهده داشتند.

با نگاه به حضور آمریکا برای تشکیل ائتلاف عربی علیه ایران و اعطای عنوان «ژاندارمی» منطقه به عربستان خواهیم فهمید سناریو تجمیع نهادهای اطلاعاتی در ایران با عنوان ساواک این بار در عربستان با سازمان اطلاعات کشور (C.I.O) نشان از برنامه‌ریزی جدی عربستان برای حضور در پرونده‌های منطقه‌ای برنامه‌ریزی جدی‌ای دارد.

آمریکایی‌ها در سند امنیت ملی بر آن هستند قدرت خود را در دریای چین و شرق آسیا تقویت نموده و برای همین قدرت شبکه‌سازی اطلاعاتی خود را در عربستان متمرکز می‌کنند. آنچه بیش از همه نگران‌کننده، ادعای رهبران سعودی برای انتقال کانون بحران به داخل ایران است. پیش‌ازاین محمد بن سلمان ولیعهد عربستان از

انتقال بحران به داخل ایران خبر داد و مشخص است تشکیل این سازمان جنگ اطلاعاتی جدیدی در منطقه آغاز می‌کند. کما اینکه تحرکات مرزی اخیر در نوار پیرامونی ایران نشان از عزم جدی عربستان برای انتقال بحران به داخل ایران می‌دهد. تا به امروز پرونده عربستان در نبرد اطلاعاتی و سخت با مقاومت در سوریه به شکست انجامیده و عربستان نه تنها نتوانست با حمایت از زهران علوش پایتخت سوریه را در اختیار خود بگیرد، طرح دو فاکتوی حلب را هم از دست داد. در این طرح قرار بود با تجمیع گروه‌های تروریستی در منطقه حلب، کشورهای مخالف حکومت عربی سوری، حلب را دو فاکتو به عنوان منطقه امن معرفی نموده و سوریه را رسماً تجزیه کنند که با آزادسازی حلب رسماً این پروژه شکست خود. در عراق نیز نهاد حشدالشعبی و فتوای مرجعیت عراق سبب شد تا نوار مرزی این کشور با سوریه و عربستان و حتی ایران در اختیار نیروهای مردمی قرار بگیرد و سپر دفاعی عظیم در عراق تشکیل شود. پیش از این نیز مقاومت یمن توانسته بود در دو استان جنوبی عربستان نفوذ کرده و با هدف قرار دادن پایگاه‌های نظامی در ریاض، عربستان را به حمله موشکی تهدید کند.

طرح ساختار عربستان پیام دیگری همراه خود دارد. انتقال قدرت به محمد بن سلمان و اعلام رسمی پادشاهی او پیش از این در سطح رسانه‌ای به صورت گسترده منتشر شده بود. تجمیع قدرت نهادهای اطلاعاتی و قدرت گیری آن در ساختار پادشاهی می‌تواند از کودتای آتی در عربستان جلوگیری کند و مسیر را برای محمد بن سلمان هموار سازد. بر همین اساس می‌توان تأسیس این نهاد اطلاعاتی را در چندلایه تحلیل نمود:

الف) مقابله با ایران

بزرگ‌ترین هدف این نهاد اطلاعاتی قطعاً مقابله با ایران و ایستادن در برابر نفوذ منطقه‌ای انقلاب اسلامی است. پیش از بحران منطقه‌ای همراهی عربستان با غرب برای مقابل با ایران در موضوع قیام‌های منطقه‌ای بود و تصور می‌شد با قطع کمر بند تهران - دمشق، مقاومت در لبنان دچار چالش جدی خواهد شد در حالی که با آغاز بحران این ایران بود که توانست از تهدید، فرصت سازی کند و مسیر را در عراق و سوریه برای حضور دائمی مقاومت هموار سازد. با تأسیس نهادهایی چون حشدالشعبی عربستان رسماً در تقابل اطلاعاتی بازنده شد.

از سوی دیگر گروه‌های تروریستی مختلفی در نوار مرزی ایران حضور دارند که مهم‌ترین آن تکفیری‌های ضد ایرانی و تجزیه طلب است. پیش از این، عملیات تروریستی در ایران متوقف شده بود و این گروه‌ها در اضمحلال به سر می‌برند اما به یک‌باره از چند ماه قبل با افزایش حملات تروریستی، شاهد قدرت گیری این گروه‌ها در نوار مرزی برای مشغول سازی امنیتی هستیم. چیزی که مهم‌ترین وظیفه یک نهاد امنیتی در جنگ اطلاعاتی است.

عربستان به طور حتم با تشکیل (C.I.O) بر آن است بودجه گروه‌های تروریستی مرزی را افزایش داده بحران را به داخل مرزها منتقل کند.

(ب) مهار حشدالشعبی

شکست در عراق بسیار سخت هم برای تروریست‌ها و هم برای عربستان است. در اسناد به‌دست آمده و منتشر شده، افسران اطلاعاتی عربستان در بسیاری از مناطق به‌ویژه تکریت و موصل حضور داشتند و بسیاری در طی عملیات‌های اطلاعاتی نهادهای عراق دستگیر شدند و یا به هلاکت رسیدند. به نظر می‌رسد چالش هم‌جواری با عراق و حضور نیروهای حشدالشعبی پروژه جدیدی است که عربستان نمی‌تواند از کنار آن عبور کند. بر همین اساس یک نهاد اطلاعاتی متمرکز لازم است تا با دست گرفتن پرونده عراق، سیاست یکپارچه‌ای را در قبال این موضوع دنبال کند و حشد را با چالش‌هایی چون انحلال، درگیری داخلی و حتی سیاسی کاری مواجه سازد.

(ج) یمن

عربستان در یمن شکست خورده و نتوانسته خود را از بحران یمن خارج کند. هنوز با نزدیک شدن به سال سوم جنگ، صنعا در اختیار انصار الله و نیروهای مقاومت است. دو استان جنوبی در معرض تهدید کامل و ریاض به برد موشکی ارتش یمن رسیده است. درحالی‌که در دریا با موشک‌های ضد کشتی انصار الله مواجه‌اند و نمی‌توانند از کنار آن به راحتی عبور کنند. شکست‌های مختلف در یمن نیاز به بازسازی نهادهای اطلاعاتی دارد که عربستان فهمیده از این بحران چگونه خارج می‌شود.

(د) جلوگیری از کودتا

موضوع تسویه داخلی و ترور پادشاه اولین بار نیست که دامن عربستان را گرفته و پیش از این نیز یکی از شاهزادگان، پادشاه عربستان را ترور کرد. در صورتی که ملک سلیمان از پادشاهی عربستان کنار رود و محمد بن سلمان جانشین رسمی او شود، احتمال این کودتا وجود دارد و بر همین اساس تأسیس یک نهاد بالادستی اطلاعاتی قدرت کودتا را از اطرافیان محمد بن سلمان و مخالفان داخلی می‌گیرد. کما اینکه تشکیل ساواک در ایران پیش از انقلاب برای حفظ قدرت محمدرضا پهلوی تجربه شد.

جمع بندی:

تأسیس نهاد اطلاعاتی جدید در منطقه آغاز بحران امنیتی - اطلاعاتی است. عربستان تصمیم خود را برای هدف‌گذاری اطلاعاتی گرفته و خرید تسلیحات ۱۰۰ میلیارد دلاری برای بازسازی ارتش و نهادهای اطلاعاتی - نظامی این کشور از ماه‌ها قبل قابل پیش‌بینی بود. ارتش عربستان در جنگ یمن به شدت آسیب‌دیده و نتوانسته در مناطق مختلف نفوذ کند. نهادهای اطلاعاتی نیز در سوریه شکست خوردند و پرونده بارها میان اشخاص مختلف در عربستان دست‌به‌دست شد و سرانجام نیز مشخص نگردید هدف‌گذاری عربستان از سوریه به کجا می‌رسد و آمریکا رسماً وارد پرونده سوریه شد. پیش‌ازین نیز در تقابل اطلاعاتی با مقاومت در عراق ضربات زیادی دیدند و نتوانستند فعالیت خاصی داشته باشند.

به نظر می‌رسد تأسیس نهاد اطلاعاتی جدید در عربستان قدرت این کشور را در موازنه امنیتی به هم می‌زند و آمریکایی‌ها تمایل دارند هزینه دفاتر منطقه‌ای اطلاعاتی را به یک‌باره بر دوش ملک سلمان بگذارند. به‌واقع آمریکایی‌ها می‌دانند اگر بخواهند دفاتر منطقه‌ای خود را در عربستان نگه‌دارند بیش از تأسیس یک‌نهاد اطلاعاتی متحمل هزینه خواهند شد و همان تجربه تأسیس سازمان اطلاعات و امنیت ایران در زمان پهلوی را برای ریاض و ملک سلمان به کار گرفتند.

اندیسگرده مطالعات جهان اسلام